

Giải mã “7 màu sắc” của trang phục Khmer

ISSN: 2734-9195 16:25 09/02/2026

Nếu có dịp về miền Tây vào mùa lễ hội, bạn hãy thử khoác lên mình một chiếc áo đúng "màu của ngày". Biết đâu, vị thần hộ mệnh của ngày hôm đó sẽ mỉm cười và ban cho bạn một điều may mắn bất ngờ?

Khi tiếng nhạc Ngũ âm (Pin Peat) vang lên rộn rã, báo hiệu mùa **Chôl Chnăm Thmây** hay lễ hội Ok Om-Bốc về trên các phum sóc, người ta lại thấy rợp trời những tà áo lụa rực rỡ. Xanh, đỏ, tím, vàng... sự pha trộn ấy thoát nhìn như một vườn hoa ngẫu hứng của nhiệt đới. Nhưng không! Đằng sau vẻ đẹp lộng lẫy của những chiếc Sbay (khăn quấn) và Sampot (váy quấn) là cả một "mật mã" văn hóa kéo dài hàng thiên niên kỷ. Đó là sự tuân thủ nghiêm ngặt quy luật vận hành của vũ trụ, là lời cầu nguyện gửi đến các vị thần bảo hộ, và là triết lý sống hòa hợp giữa Tiểu vũ trụ (con người) và Đại vũ trụ (thiên nhiên).

Hình vẽ 7 nàng tiên con của Phạm Thiên (Thân Bốn mặt) Mỗi người một trang phục màu khác nhau.

Hãy cùng chúng tôi lật mở những lớp màn bí mật về "Bảng màu 7 ngày" trong trang phục truyền thống của đồng bào Khmer, những điều chưa chắc ai cũng biết.

Nguồn gốc của “thất sắc cầu may”

Người Khmer không chọn màu theo xu hướng thời trang ("mốt"). Họ chọn màu theo "**Kbach**" - quy tắc cổ xưa chịu ảnh hưởng sâu sắc từ Bà La Môn giáo và chiêm tinh học Ấn Độ.

Theo truyền thuyết về **Kabil Moha Prom** (thường được kể trong dịp Tết Chôl Chnăm Thmây), vị thần này có 7 người con gái. Mỗi nàng đại diện cho một ngày trong tuần và mặc một màu áo, cưỡi một loài linh thú khác nhau khi xuống trần gian rước đầu cha mình để cử hành nghi lễ. Chính huyền thoại này đã đặt nền móng cho việc quy định màu sắc trang phục: *Mặc đúng màu của vị thần cai quản ngày hôm đó để được che chở, ban phước và tránh tai ương.*

Giải mã bảng màu - Từ Chủ nhật đến thứ Bảy

Đây là phần cốt lõi, nơi chúng ta đi sâu vào những tầng ý nghĩa mà đại đa số du khách chỉ nhìn thấy bề nổi.

1. Chủ Nhật (Thngay A-tit): Quyền uy của Thái Dương

+ **Vị thần bảo hộ:** Preah A-tit (Thần Mặt Trời).

+ **Màu sắc:** **Đỏ thắm** (Red/Scarlet).

+ **Giải mã bí ẩn:** Màu đỏ trong văn hóa Khmer không chỉ là sự may mắn hời hợt. Nó đại diện cho dòng máu nóng, sự sống và năng lượng dương mạnh mẽ nhất. Vào ngày này, người Khmer mặc màu đỏ để cầu xin sức mạnh lãnh đạo và sự thông tuệ sáng suốt như mặt trời ban trưa.

Điều ít biết: Người xưa tin rằng, nếu mặc màu đỏ vào Chủ Nhật khi đi đàm phán hay ra quyết định lớn, lời nói của bạn sẽ có "trọng lượng" tựa như tiếng gầm của loài Sư tử (linh thú của ngày Chủ Nhật).

2. Thứ Hai (Thngay Chan): Vẻ đẹp của Thái Âm

+ **Vị thần bảo hộ:** Preah Chan (Thần Mặt Trăng).

+ **Màu sắc:** **Vàng cam** hoặc **Vàng đồng** (Orange/Gold).

+ **Giải mã bí ẩn:** Nhiều người nhầm lẫn Thứ Hai là màu Vàng chanh hoặc Trắng bạc (như phương Tây). Thực tế, người Khmer dùng màu Vàng Cam rực rỡ (màu của ánh trăng rằm nơi nhiệt đới). Thần Mặt Trăng trong tích truyện Khmer là một nam thần vô cùng tuấn tú.

Điều ít biết: Màu cam của Thứ Hai được xem là màu của sự quyến rũ giới tính

(charm). Phụ nữ Khmer xưa thường chọn bộ Sbay màu cam rực rỡ nhất để đi lễ chùa vào thứ Hai nếu họ đang cầu duyên hoặc muốn chồng yêu thương hơn.

3. Thứ Ba (Thngay Ang-kear): Chiến binh dũng cảm

+ **Vị thần bảo hộ:** Preah Ang-kear (Thần Hỏa Tinh - Mars).

+ **Màu sắc: Tím** (Purple/Violet).

+ **Giải mã bí ẩn:** Đây là điểm thú vị nhất. Sao Hỏa thường gắn với màu Đỏ (chiến tranh), nhưng tại sao người Khmer lại chọn màu Tím? Theo triết lý người Khmer, màu Tím là sự thăng hoa của màu Đỏ pha lẫn sắc tối của sự kiên định. Thần Sao Hỏa có 8 tay, cưỡi trâu, tượng trưng cho sức mạnh chiến đấu. Màu tím ở đây không phải là buồn bã, mà là màu của **lòng can đảm thâm lặng**.

Điều ít biết: Người bệnh hoặc người yếu bóng vía thường được khuyên mặc màu tím vào Thứ Ba để "trấn an" tinh thần, mượn uy lực của thần Ang-kear xua đuổi tà khí.

4. Thứ Tư (Thngay Put): Sự phân tách Ngày và Đêm

Màu xanh dành cho màu trang phục ngày thứ tư.

+ **Vị thần bảo hộ:** Preah Put (Thần Thủy Tinh - Mercury).

+ **Màu sắc:**

Ban ngày: **Xanh lá cây** (Lục). Ban đêm: **Xám khói** hoặc **Đen mờ**.

+ **Giải mã bí ẩn:** Đây là ngày duy nhất trong tuần có sự phân chia màu sắc theo thời gian, liên quan đến huyền thoại **Rahu** (Thần Gió/Bóng tối). Màu Xanh lá ban ngày tượng trưng cho trí tuệ, sự sinh sôi nảy nở, khả năng giao tiếp khéo léo (đặc tính của sao Thủy).

Điều ít biết: Vào buổi tối thứ Tư, nếu ra đường, người xưa thường mặc màu xám hoặc màu tối để hòa mình vào bóng đêm, tránh sự chú ý của thần Rahu - vị thần nuốt mặt trăng/mặt trời, nhằm tránh điều xui xẻo.

5. Thứ Năm (Thngay Preah Prap): Trí tuệ của bậc Thầy

+ **Vị thần bảo hộ:** Preah Prap (Thần Mộc Tinh - Jupiter).

+ **Màu sắc:** Vàng mỡ gà hoặc Xanh lục (Yellowish Green).

+ **Giải mã bí ẩn:** Sao Mộc được xem là "Thầy của chư thiên" (Guru). Màu sắc của ngày này gần với màu y của các nhà sư Nam tông. Đây là màu của sự thanh tịnh, của lòng trầm ẩn và sự hướng thiện.

Điều ít biết: Vào ngày Thứ Năm, người Khmer hạn chế tranh cãi, kiện tụng. Họ mặc màu Vàng lục để tâm trí bình ổn, thích hợp cho việc học hành, thi cử hoặc khai trương cửa hàng để cầu mong sự minh mẫn trong kinh doanh.

6. Thứ Sáu (Thngay Sok): Tình yêu và Nghệ thuật

+ **Vị thần bảo hộ:** Preah Sok (Thần Kim Tinh - Venus).

+ **Màu sắc:** Xanh dương (Blue).

+ **Giải mã bí ẩn:** Thần Kim Tinh cưỡi bò, tay cầm hoa sen, là biểu tượng của sự phồn thịnh và khoái lạc. Màu xanh dương của Thứ Sáu là màu của sự tự do, phóng khoáng như bầu trời và biển cả.

Trang phục 7 màu của nam nữ Khmer trong ngày lễ hội.

Điều ít biết: Đây là "ngày hạnh phúc". Người Khmer quan niệm mặc màu xanh dương vào thứ Sáu sẽ thu hút tài lộc và niềm vui. Những buổi tiệc tùng, ca hát, đám cưới thường được ưu tiên tổ chức hoặc mặc màu chủ đạo này để không khí thêm phần rộn rã.

7. Thứ Bảy (Thngay Sau): Sự uy nghiêm bí ẩn

+ **Vị thần bảo hộ:** Preah Sau (Thần Thổ Tinh - Saturn).

+ **Màu sắc:** Đen, Tím than hoặc Màu vỏ măng cụt (Dark Purple/Black).

+ **Giải mã bí ẩn:** Nhiều nền văn hóa sợ màu đen vì cho là tang tóc. Nhưng với người Khmer, màu đen/tím than của ngày Thứ Bảy đại diện cho quyền lực tối cao và sự trường tồn. Thần Thổ Tinh cười hổ, mang sức mạnh trấn áp.

Điều ít biết: Màu sắc này được tin là có khả năng **hấp thụ năng lượng xấu**. Khi đi vào rừng thiêng nước độc, hoặc đến những nơi u ám, người xưa chọn màu đen để bảo vệ bản thân khỏi sự xâm nhập của các thế lực vô hình.

Sự biến đổi trong đời sống hiện đại

Ngày nay, dưới tác động của sự giao thoa văn hóa và nhịp sống công nghiệp, quy tắc "màu nào ngày nấy" không còn là điều bắt buộc tuyệt đối trong sinh hoạt thường nhật. Giới trẻ Khmer có thể mặc quần jean, áo thun màu sắc tự do đi làm, đi học.

Tuy nhiên, "cái hồn" của truyền thống vẫn cháy âm ỉ và bùng lên mạnh mẽ trong các dịp lễ trọng.

Trong các đám cưới người Khmer, nghi thức thay trang phục theo màu sắc vẫn được trân trọng giữ gìn. Cô dâu chú rể có thể thay hàng chục bộ đồ, mỗi bộ một màu, như một cách "nhắc nhở" về cội nguồn, đồng thời khoe sự giàu có và khéo léo của gia đình.

Đặc biệt, trong các cuộc thi nhan sắc hay trình diễn thời trang dân tộc, các nhà thiết kế trẻ đang quay lại khai thác triệt để ý nghĩa của bảng màu này. Họ không chỉ tạo ra những bộ trang phục đẹp, mà còn kể lại câu chuyện về các vị thần, về vũ trụ quan của cha ông thông qua từng thớ vải.

Lời kết

Trang phục truyền thống của người Khmer không đơn thuần là vải vóc che thân. Đó là một **tín hiệu**, một ngôn ngữ giao tiếp với thần linh và thiên nhiên.

Việc hiểu sâu về ý nghĩa màu sắc trong 7 ngày không chỉ giúp chúng ta biết cách ăn mặc cho "phải phép" khi về vùng đất này, mà còn giúp ta thêm trân trọng một nền văn hóa rực rỡ, nơi mà con người luôn ý thức mình là một phần nhỏ bé nhưng lấp lánh của vũ trụ bao la.

Nếu có dịp về miền Tây vào mùa lễ hội, bạn hãy thử khoác lên mình một chiếc áo đúng "màu của ngày". Biết đâu, vị thần hộ mệnh của ngày hôm đó sẽ mỉm cười và ban cho bạn một điều may mắn bất ngờ?

Tác giả: **Thạch Đờ Ni** - Tổ trưởng tổ Khmer Báo và PTTH Cà Mau